

Taalgebruik in de Tweede Wereldoorlog

Categorie	Keuzes
Titel	Taalgebruik in de Tweede Wereldoorlog - Taalgebrûk yn de Twadde Wrâldoarloch - Language use in World War 2
Doelstelling	Met deze activiteit bekijken de leerlingen de Tweede Wereldoorlog vanuit het perspectief van verschillende landen en talen
Groep(en)	Onderbouw
Vak	Taalvak: Engels, Nederlands, Frans, Duits Zaakvak: Geschiedenis
Duur	3-5 lessen
Link met curriculum	Kennis over meertaligheid algemeen Thema: Tweede Wereldoorlog
Talen	Nederlands, Engels, Duits, Frans
Link met FREPA	Kennis over talen in Fryslân, Europa en de wereld Kennis over culturele diversiteit
Vaardigheden	Luisteren, lezen, spreken
Theoretische onderbouwing	Taalbewustzijn
Beschrijving activiteit	<p>Les 1: Stap 1 (5 minuten): De docent vertelt het onderwerp van de komende vier lessen: de tweede wereldoorlog bekeken vanuit verschillende landen en talen. De docent vertelt dat de leerlingen in de laatste les zelf (in groepjes) een presentatie moeten geven.</p> <p>Stap 2 (20 minuten): De docent vertelt het introductieverhaal (zie Docentblad "Taalgebruik in WOII") met behulp van de PowerPoint Presentatie "Taalgebruik in WOII". Dit verhaal dient als inleiding en tegelijk als voorbeeld van een eindproduct voor de leerlingen.</p> <p>Stap 3 (10 minuten): De docent vertelt globaal wat de bedoeling is van de presentatie (zie Werkblad "Taalgebruik in WO II"), deelt de klas in groepjes van 4-5 en zorgt dat elk groepje weet over welk land ze moeten presenteren (2x Engeland, 2x Frankrijk, 2x Duitsland).</p> <p>Les 2: Stap 4 (10 minuten): De docent herhaalt de opdracht van de presentatie en deelt de Werkbladen "Taalgebruik in WOII" (met bronnenlijst) uit. De docent beantwoordt eventuele vragen over de opdracht.</p> <p>Stap 5 (30 minuten): De leerlingen werken zelfstandig aan de presentatie. Zij beginnen met het maken van een taakverdeling en gaan dan op zoek naar de juiste bronnen. De docent loopt rond en helpt waar nodig.</p>

Taalgebruik in de Tweede Wereldoorlog

Categorie	Keuzes
Beschrijving activiteit	<p>Les 3: Stap 6 (45 minuten): Optioneel werken de leerlingen nog een les aan hun presentatie. Dit kan ook als huiswerk of als gedeelte van een andere les.</p> <p>Les 4 & Les 5: Stap 7: De groepjes geven hun presentaties van ongeveer 10 minuten met 5 minuten voor vragen aan het eind (2x 3 groepjes per les). Na afloop van de lessen vindt er een korte klassikale bespreking plaats van wat er is geleerd.</p>
Materialen	<ul style="list-style-type: none">• Powerpoint "Taalgebruik in WOII"• Docentblad "Taalgebruik in WOII"• Werkblad "Taalgebruik in WOII"• Internet• Beamer/smartboard voor de presentaties

Les als instructie en illustratie voor het project.

Het was heel vroeg in de ochtend. Motors ronkte en geweren schoten. De slag om Nederland was begonnen. De Duitsers vielen ons land binnen, met snelle voertuigen en superieuren wapens. Het Duitse leger was veel beter bewapend dan ons, maar wij hadden een geheim wapen. De waterlinie! Heel ons land zette wij onder water zodat de Duitsers met hun voertuigen niet verder konden. We hielden dapper stand tegen de Duitsers. Hitler vond dat dit kleine land teveel verzet bood en dat het allemaal te langzaam ging. Hij besloot om Rotterdam te bombarderen om ons zo tot overgave te dwingen, achthonderd mensen overleefde dit bombardement niet. Hitler waarschuwde ons dat als wij ons niet overgaven meer steden zouden volgen, wij gaven ons over.

Dit verhaal is waarschijnlijk voor de meeste van jullie wel bekend, maar weten jullie ook het was om te leven in een land onder bezetting van Nazi-Duitsland? Dat ga ik in deze korte voorbeeld presentatie even laten zien.

Seyss Inquart is de man die voortaan Nederland bestuurt. Hij bepaalde wat er gebeurde in Nederland. Zo klonk in de plaats van het Wilhelmus klinkt het Duitse volkslied en liepen er soldaten over straat. Ondanks deze veranderingen ging het 'gewone' leven weer verder. Vaders gaan weer aan het werk en de kinderen moesten weer naar school. Alles lijkt alsof er nooit iets gebeurd is, schoolreisjes gaan door en zelfs Sinterklaas komt in december gewoon langs. En de moffen (Duitsers) vallen in het begin best wel mee. Ze gedragen zich als toeristen en maken uitstapjes naar de bloemvelden. Ook als ze iets in de winkel kochten betaalde ze gewoon netjes voor de spullen. Ze mochten dan wel de baas zijn in Nederland, maar ze gedroegen zich best beleefd. De communicatie is natuurlijk lastig, maar met enige doorzettingsvermogen kan je toch communiceren met elk ander.

Toch veranderen er langzaam kleinen dingen. Zo moest iedere Nederlanders zijn ramen verduisteren om te voorkomen dat er licht naar buiten scheen. Dit verplichte de Duitsers om ervoor te zorgen dat Engelse bommenwerpers niet meer kunnen zien waar ze zijn. Verder waren er nog meer maatregelen die werden getroffen door de Duitsers. Zo moesten 50.000 soldaten intrekken bij Nederlandse gezinnen, inkwartieren werd dat genoemd. Op de een of andere dag moest je opeens samenwonen met de vijand, dat is best lastig natuurlijk! Stel jullie eens voor dat je opeens een Duitse kamergenoot hebt. Hoe communiceer je dan? Je kan elkaar natuurlijk niet voor altijd negeren.

Buiten dat de Duitsers bevolen om de ramen te blinderen en sommige moesten inkwartieren stelen de Duitsers ook voedsel en benzine om hun leger te bevoorraden. Om het eten toch eerlijk te verdelen kwamen er voedsel bonnen. Die had je nodig om eten te kunnen kopen, net zoals je een ID-kaart nodig hebt om alcohol te kunnen kopen.

Het wordt steeds lastig om rond te komen in Nederland, voedsel wordt schaars en tot overmaat van ramp kwamen er overal bordjes hangen 'verboden voor joden' het werd steeds duidelijker dat het leven niet meer zou zijn zoals vroeger...

Veel Nederlanders besloten om in het verzet te gaan, om de Duitsers tegen te werken. Ze gingen dan voedselbonnen stelen om andere mensen te helpen. Of pleegde ze aanslagen tegen de Duitsers. Deze strijd tegen de Duitsers was natuurlijk heel moeilijk en gevaarlijk, want ook onder de Nederlandse had je vijanden. Sommige Nederlanders voegden zich bij de NSDAP, oftewel de Duitsers. Dus zelfs in je eigen taal ben je niet veilig voor de vijand.

Veel jonge kinderen uit de grote steden werden voor hun eigen veiligheid naar Fryslân gebracht. Een van de redenen daarvan is dat er in Friesland toen veel grote boerderijen, uitgestrekte landen en eigen voedselbronnen waren. De bern koene feilich boartsje en krigen genôch iten. De Fryske taal liket mear op it Dútsk dan op it Nederlânsk. Hierdoor was het voor Friezen soms makkelijker communiceren met de Duitsers. Zo kon jij als Fries de Duitsers ook beter verstaan. Daardoor kon je de plannen van de Duitsers in sommige gevallen dwarsbomen. Oftewel ferriede, it ferzet yn Fryslan wie grutsk.

Maar het leven veranderde niet alleen in Friesland of Nederland. Het leven veranderde in heel veel landen door de oorlog. Frankrijk kwam net zoals Nederland onder Duitse bezetting terecht. Dit zorgde in Frankrijk voor een hele andere dynamiek! Frankrijk was een flink stuk groter dan Nederland. Dat zorgde ervoor dat het verzet tegen de Duitsers veel makkelijker ging, de Duitsers moesten namelijk een veel groter gebied in de gaten houden.

Voor deze opgave hadden de Duitsers een handige troef, ze richtten Vichy Frankrijk op. Een gebied dat beheerd werd door de Fransen die rechtse sympathie hadden. Die overheid moest zich verantwoorden aan de Duitsers die de regering streng in de gaten hield. Het voordeel van deze oplossing was dat de Duitsers niet meer de Fransen in de gaten moesten houden maar dat de Fransen de Fransen in de gaten hielden.

Engeland is niet bezet geraakt onder de Duitsers, maar ondervond desondanks heel veel leed door de Duitsers. Het land kon niet meer goederen importeren vanuit Europa en moest dus vrijwel alles halen via de grote oceaan. Hier lagen onderzeeboten op de loer die graag de Engelse schepen wouden laten zinken. Deze toevoer van spullen lag dus onder vuur, daardoor waren er veel problemen in Engeland. Veel spullen kon je niet meer kopen in de winkel, of gingen op de bon. Behalve de tekorten van allemaal spullen had je ook nog de vele bombardementen die Duitsers uitvoerde op London. Het leven was zeker geen pretje in een eiland geïsoleerd van Europa.

Maar dan vraag je je nu wel af, hoe was het leven in Duitsland? Niet elke Duitser stond natuurlijk achter de ideeën van Hitler en zijn partij. Deze mensen moesten oppassen met wat ze zeiden, de geheime politie was namelijk overal. Opzoek naar mensen die niet loyaal waren aan de ideeën van de NSDAP. Ook ondervond de Duitse bevolking allemaal narigheid van de bombardementen van de geallieerden. Maar ook het voeren van een totale oorlog waar elke man en vrouw moest helpen met het verdedigen van Duitsland. Zelfs jongens zo jong als 14 jaar werden opgeroepen om te strijden voor het vaderland.

Werkblad - Taalgebruik in de Tweede Wereldoorlog

Groepjes: 4-5 personen
Keuzeopties: Frankrijk 2x, Duitsland 2x, Engeland 2x.

Jullie hebben tijdens de eerste les een algemene instructie gehad. Daarnaast is er een voorbeeld gegeven van wat er van jullie verwacht wordt. Hieronder staan nog kort de eisen waaraan jullie onderzoek en verslag aan moet voldoen.

Wat moet je verwerken in de opdracht:

- Gebruik meerdere talen. De taal van het gekozen land is verplicht. Dit kunnen ook woorden op je PowerPoint slides zijn.
- De tijd die de presentatie gaat over de periode van 1939-1945.
- Wat voor soorten communicatie werd algemeen gebruikt in WO-II, denk aan morsecodes, geheimtaal etc.
- Tegen welke taalkundige barrières liepen ze aan?
- Hoe heeft geloof en cultuur invloed gehad op het gevoel tijdens de oorlog?
- Hoe was de taalbarrière voor de soldaten die in Nederland kwamen. En hoe denken jullie dat het zou zijn met die taalbarrière?
- Verwerk voor de rest alles, wat jullie denken dat belangrijk was tijdens WO-II, wat te maken heeft met taal, cultuur en geloof.

Presentatie eisen:

- Jullie presentatie duurt 10-15 minuten.
- Maak gebruik van meerdere talen. Verwerkt bijvoorbeeld begrippen, gezegdes of filmpje in de taal van je gekozen taal.
- Ieder groepslid moet aan het woord zijn geweest.
- Maak gebruik van een Prezi, PowerPoint of iets dergelijks.
- Zorg dat het begrijpelijk en verstaanbaar is voor iedereen.
- Als jullie gebruik maken van afbeeldingen, zorg dat deze toegevoegde waarde hebben.
- Jullie presentatie blijft overzichtelijk, dus geen gehele tekst op het bord.
- Een briefje met steekwoorden is toegestaan, denk erom dat het geen voorleesbeurt wordt.
- Gebruik naast de gegeven bronnen tenminste één relevante eigen bron. (geen Wikipedia)
- Zorg voor een duidelijk inleiding, kern en slot.

Heel veel succes en plezier met jullie opdracht!

Bronnen:

De onderstaande bronnen kunnen je helpen bij je presentatie, je bent niet verplicht ze te gebruiken. Let er wel op dat jullie in eigen woorden moeten presenteren.

Een inleidend filmpje over WO-II: https://www.youtube.com/watch?v=_uk_6vfqwTA&list=WL&index=39&t=0s

Bronnen over Frankrijk:

- <https://liberationroute.nl/france>
- <https://www.france-pub.com/world-war-2.php>
- https://www.youtube.com/watch?v=YKP_6-198x8
- <https://www.theguardian.com/world/2009/sep/08/life-in-occupied-france-nazi>
- <https://www.bbc.com/news/1033967>

Bronnen over Engeland:

- <https://liberationroute.nl/great-britain>
- <https://www.tweedewereldoorlog.nl/kennis/themas/wereldwijde-schaal-conflict/oorlog-wereldwijd/westfront/slag-om-engeland/>
- <https://www.forces.net/news/what-events-led-britain-entering-world-war-two>

Bronnen over Duitsland:

- <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/duitsland-als-slachtoffer-voor-en-na-woii-schuld-herstelbetalingen>
- <http://www.bbc.com/culture/story/20180123-how-the-children-of-nazi-germany-remember-world-war-two>
- <https://liberationroute.nl/germany>